

اردو

تجربه لذت بخش

زندگی

گفت و گو با علی اصغر جعفریان، کارشناس تعلیم و تربیت
صاحب تجربه در برگزاری اردو

ام‌لیلا صمدی

اشاره

علی اصغر جعفریان فوق‌دیپلم را در رشته ماشین‌ابزار، کارشناسی را در رشته تکنولوژی آموزشی و کارشناسی ارشد را در رشته تاریخ و فلسفه تعلیم و تربیت گذرانده است. وی از سال ۱۳۶۴ به‌عنوان کمک‌مربی هنرستان قائم وارد آموزش و پرورش شد. در دبیرستان‌های البرز، خواجه‌نصیرالدین طوسی و آیین به معاونت پرداخت و تقریباً ۲۴ سال هم مدیر دبیرستان آیین بود. وی از سال ۱۳۹۱ سردبیر مجله رشد نوجوان است. جعفریان به برگزاری اردو و فوق‌برنامه‌های تابستانی علاقه‌مند و در این حوزه صاحب تخصص و تجربه‌های ارزشمند است. از این رو با وی گفت‌وگو کردیم تا تجربه‌های زیسته خود را با ما به اشتراک بگذارد. خلاصه آن را در ادامه می‌خوانید:

هم خود بچه‌ها نامه می‌نوشتند و گروهی امضا می‌کردند و به ما پیشنهاد اردو می‌دادند. اردو نیاز جسمی و روحی بچه‌هاست. بچه‌ها خیلی دوست دارند چند روز دور از خانواده، کلاس و مدرسه، با دوستانشان زندگی کنند. بچه‌ها بعد از مدتی که مداوم درس می‌خوانند، خسته می‌شوند و خوب است که مدرسه به این نیاز بچه‌ها توجه کند و برای اینکه شادی و نشاط را به بچه‌ها برگرداند، آن‌ها را به اردوهای ورزشی تفریحی ببرد. فقط اهداف درسی مدنظر نباشند.

علاوه بر مدیر و معاونان، معلمان بر اساس اهداف دوره، پایه تحصیلی و مواد درسی، اردوهای

● چه چیزی برای برگزاری اردوهای متعدد و متنوع الهام بخش شما بود؟ چگونه نیازسنجی می‌کردید؟

○ من از دوران تحصیل تجربه و خاطره‌های بسیار خوبی از اردو دارم. تجربه‌های زیادی هم از برگزاری اردوی مسجدهای محل داشتیم. به همین دلیل در مدرسه خیلی به برنامه اردو اهمیت می‌دادم. برنامه اردو را به شکل منظم برای یک سال تحصیلی در پایه‌های گوناگون به همراه معاونان تعریف و اجرا می‌کردیم. خیلی اوقات

حادثه در اردو اتفاق می‌افتد و اجتناب‌ناپذیر است. مهم این است که مسئولان اردو چه واکنشی نسبت به این حوادث داشته باشند

هدفمندی را طراحی و پیشنهاد می‌دهند. معلم کار و فناوری می‌تواند اعلام نیاز کند دانش‌آموزانش را به کارخانه خودروسازی ببرد تا به آنان صفر تا صد تولید خودرو را نشان دهد. معلم دینی برای آشنایی بچه‌ها با مفاهیم دینی می‌تواند اردوی زیارتی سیاحتی تعریف کند. بهتر است هر ماه یا دو ماه یکبار برای هر کلاس اردو تعریف شود. معلم تاریخ می‌تواند برای پرورش هویت ملی دانش‌آموز اردوی مکان‌های تاریخی را پیشنهاد دهد.

● اردو چگونه به رشد مهارت‌ها و دانش دانش‌آموزان کمک می‌کند؟

○ اردو یکی از روش‌های فعال یادگیری است که هیچ دانش‌آموزی از آن فراری نخواهد بود. در اردو بچه‌ها با جان‌ودل وارد محیط یادگیری می‌شوند. اردو با طبیعت دانش‌آموز سازگار است.

برای دانش‌آموز پرانرژی، اینکه روی صندلی بنشیند و انرژی‌اش را مهار (کنترل) کند، کار سختی است، اما اگر بتوانیم با اردو محیطی را به وجود آوریم که این انرژی رها شود و در خدمت یادگیری قرار بگیرد، کار بهینه انجام داده‌ایم؛ شنیدن کی بود مانند

دیدن.

ما در آموزش هرچقدر بیشتر بتوانیم حواس بچه‌ها را با موضوع درگیر کنیم، موفق‌تر خواهیم بود و اردو این فرصت را به ما می‌دهد. مثلاً اینکه بخواهیم با روش سخنرانی بچه‌ها را با حضرت امام رضا (علیه‌السلام) آشنا کنیم، خیلی زود از خاطرشان می‌رود، اما وقتی بچه‌ها را به اردوی مشهد می‌بریم و بچه‌ها در آن محیط قرار می‌گیرند و همه حواسشان درگیر می‌شود، ما بهتر می‌توانیم پیام موردنظرمان را منتقل کنیم و این هیچ موقع از یادشان نمی‌رود.

اردو از روش‌های مؤثر و عمیق یادگیری در فناوری آموزشی است. ما می‌توانیم با ابزار اردو در فناوری آموزشی به اهداف تعلیم و تربیت بپردازیم. در دوران دانش‌آموزی‌ام در هنرستان، با معلممان به بازدید کارخانه ایران خودرو رفتیم و صفر تا صد خط تولید پیکان را دیدیم. من وقتی از کارخانه بیرون آمدم، خودروها را طور دیگری می‌دیدم. اطلاعاتم راجع به خودرو بالا رفته بود و رفتارم با آن عوض شد. معلم در کلاس نمی‌توانست چنین اتفاقی را برای ذهنم، به‌عنوان دانش‌آموز، رقم بزند!

اردو یکی از روش‌های فعال یادگیری است که هیچ دانش‌آموزی از آن فراری نخواهد بود. در اردو بچه‌ها با جان و دل وارد محیط یادگیری می‌شوند

بچه‌ها در اردو دوستان صمیمی پیدا می‌کنند و سال‌ها دوستی‌شان ادامه می‌یابد. اگر با دوستی قهر باشند، اردو فرصتی فراهم می‌کند که با هم آشتی کنند. اردو کمک می‌کند بچه‌ها خودشان را باور کنند و اعتمادبه‌نفس آنان افزایش یابد. بچه‌ها زندگی‌کردن را در اردو یاد می‌گیرند. یاد می‌گیرند خودشان و زمانشان را مدیریت کنند. بچه‌های زیادی را دیده‌ام که بعد از اردو شخصیتشان تغییر کرده و گویا بچه دیگری شده‌اند. اردو بچه‌ها را با ابعاد زندگی آشنا می‌کند.

● دستورالعمل‌های ایمنی فعالیت‌های

اردویی دانش‌آموزی چه هستند؟

○ با توجه به مدت‌زمان اردو و گروه سنی دانش‌آموزان، دستورالعمل‌های اجرایی مدونی برای اردو داریم که باید به آن‌ها توجه داشته باشیم. در مورد امنیت اردو، انواع بیمه‌های حوادث و بیمه مسئولیت مدیران اردو را داریم. بچه‌ها امانت‌های ارزشمندی هستند. امنیت و سلامت آنان مهم است. ممکن است در اردو مسموم شوند، سردرد بگیرند یا عضوی از بدنشان دچار شکستگی شود و آسیب بینند. بنابراین، لازم است مربیان بهداشت و کسانی که آموزش کمک‌های اولیه دیده‌اند، حتماً در گروه اردو حاضر باشند. با توجه به نوع اردو، افراد گروه اردو را به لحاظ تجربه و تخصص انتخاب می‌کنیم. مکان اردو هم بسیار تعیین‌کننده است. برای مثال، کوهنوردی ورزشی کاملاً تخصصی و کوه جای پرخطری است. بنابراین، وقتی به اردوی ورزشی کوهنوردی می‌رویم، تقریباً به تعداد هر پنج دانش‌آموز باید یک مربی داشته باشیم و حواسمان حسابی به بچه‌ها باشد. باید امدادگر و افراد حرفه‌ای در گروه اردو باشند. تا جایی که ممکن است، برای ایاب و ذهاب از قطار استفاده کنیم. قطار برای بچه‌ها خاطره‌انگیز است. به لحاظ ایمنی هم مناسب است و فضای آن به نحوی است که می‌توان در طول مسیر برنامه‌هایی مثل بازی‌های گروهی داشت.

لوازم و تجهیزات کامل برای اردو داشته باشیم. ما در مدرسه خودمان چند چمدان برای انواع اردوهای کوتاه‌مدت و بلندمدت طراحی کرده بودیم. همه نوع وسایل ورزشی، کمک‌های اولیه، وسایل بازی، طناب و هر آنچه را ممکن بود در محیط خارج شهر موردنیازمان باشد، در آن چمدان‌ها قرار می‌دادیم و با خود به اردو می‌بردیم. اردوی کوهنوردی هم کوله‌پشتی مخصوص خود را داشت.

● چگونه با حوادث یا صدمه‌هایی که در حین فعالیت‌های اردو رخ می‌دهند برخورد می‌کنید؟

○ حادثه در اردو اتفاق می‌افتد و اجتناب‌ناپذیر است. مهم این است که مسئولان اردو با این حوادث چه رفتاری داشته باشند. در یکی از اردوهایمان، دو دانش‌آموز حین فوتبال با هم برخورد داشتند. عینک یکی از آنان شکست و اطراف چشمش آسیب دید. در اصفهان بودیم و روز تعطیل بود. اما من با پرس‌وجو بهترین جراح چشم را انتخاب کردم که بهترین درمان را برای این دانش‌آموز آسیب‌دیده انجام داد و جای بخیه روی پلک دانش‌آموز نماند. اولیای این دانش‌آموز هم خیلی از ما تشکر کردند. در اردوی دیگری، یکی از بچه‌ها تب کرده بود. در کوهستان بودیم و باید صبح می‌بردیمش پیش پزشک. مربی تا صبح بالای سر دانش‌آموز بیدار و مراقب او بود. وقتی به تهران برگشتیم، خانواده این دانش‌آموز با گل و شیرینی به مدرسه آمدند و می‌گفتند اگر خودمان بودیم شاید تا صبح بیدار نمی‌ماندیم، اما مربی این کار را کرده بود. هنگام بروز حوادث در اردو مهم است که هر کاری از دستمان برمی‌آید انجام دهیم و بی‌توجه نباشیم.

بیشتر حوادثی که در اردوهای کشور اتفاق افتاده‌اند، به خاطر بی‌تجربگی یا کم‌تجربه‌بودن مسئولان اردو بوده‌اند. من بیشتر از ۱۵۰ اردو برگزار کردم که بیشتر آن‌ها هم برون‌استانی بودند، اما خوشبختانه اتفاق خاصی نیفتاد. نه اینکه دست یا پای کسی نشکسته باشد. این اتفاقات طبیعی هستند و در برنامه‌های ورزشی خارج از اردو هم

○ رضایت ما به رضایت بچه‌ها وصل است. در اردویی که بچه‌ها خیلی کیف می‌کنند و لذت می‌برند و از آن یاد می‌کنند، همین حس به ما منتقل می‌شود. من از اردوهای اصفهان و مشهد خیلی رضایت داشتم. این دو شهر اردوگاه‌های خوبی دارند؛ اردوگاه‌هایی که امکانات و نظم خوبی دارند و همین موجب می‌شد ما به همه برنامه‌ها و اهداف اردو برسیم. همچنین، این دو شهر جاهای دیدنی زیادی دارند.

اردو نیاز جسمی و روحی بچه‌هاست. بچه‌ها خیلی دوست دارند چند روز دور از خانواده، کلاس و مدرسه، با دوستانشان زندگی کنند

● در آخر بفرمایید توصیه یا نکته‌ای دارید که بخواهید با ما در میان بگذارید؟

○ آموزش و پرورش می‌تواند ماشین‌های ایاب و ذهاب اردوهای کشور را مدیریت و سازمان‌دهی کند. با شرکت تعاونی‌هایی قرارداد ببندد یا بنگاه‌هایی تأسیس شوند که اتوبوس‌ها و راننده‌های مخصوص اردو داشته باشند تا خیال همه راحت باشد. باید تخصصی‌تر به اردو نگاه کنیم. واحدهایی در ارتباط با برگزاری اردو به واحدهای درسی دوره‌های دانشگاهی مربیان پرورشی اضافه شوند. اردوگاه‌های استاندارد دانش‌آموزی و امکانات آن افزایش یابند. بیمه‌های اردوها را قوی‌تر کنند. همکاران ما در مدرسه از برنامه اردو غافل نشوند.

پیش می‌آیند، اما اتفاقاتی مثل تصادف خودرو یا مسمومیت غذایی نداشتیم. چرا که در گروه مسئولان اردو از افراد باتجربه استفاده می‌کردیم و برای همه جزئیات اردو، از صفر تا صد، برنامه داشتیم.

● چگونه اطمینان حاصل می‌کنید همه دانش‌آموزان در طول اردو فعال و درگیر هستند؟

○ هنر ما باید این باشد که در اردو تقسیم‌کار خوبی برای بچه‌ها داشته باشیم. وقتی بچه‌ها را به اردوگاهی می‌بریم که زندگی در چادر را در شب تجربه کنند، می‌توانیم به آن‌ها مسئولیت بدهیم که خودشان چادر را نصب کنند، وسایل بچینند، نظافت کنند، به گرما و سرمای چادر رسیدگی کنند، غذا بپزند و ظرف بشویند. از نکات مهم اردو که مربیان باید مورد توجه قرار دهند، این است که دانش‌آموزی فراموش نشود و همه مسئولیت داشته باشند. می‌توانیم با مسئولیت‌دادن به دانش‌آموزان درون‌گرا و کسانی که دوست دارند از جمع فاصله بگیرند، به رشد اجتماعی آنان کمک کنیم و اردودرمانی داشته باشیم.

● در کدام یک از اردوهایتان خودتان احساس رضایت بیشتری داشتید و چرا؟ آن اردو چه ویژگی‌هایی داشت؟